

Şəhidliyə gedən yol

edirdi və kəndin əhalisi ancaq azərbaycanlılardan ibarət idi. Müasir tələbatlara cavab verən bu kənddə: 2 kitabxana, 2 məktəb binası (1200 nəfərlik), 1 mədəniyyət evi (450 nəfərlik) 1 xəstəxanası var idi. Ardanişda zəngin ədəbi və incəsənət mühiti olub. Əvvəllər burada ağır məclislər keçirmək üçün Dədə Ələsgərə və onun şagirdlərinə, Aşıq Alının şagirdlərinə müraciət edərmişlər. Göyçə Azərbaycan aşıq sənətinin həm beşiyi, həm də diyarlarından biri hesab edilir. Qədim Azərbaycan torpağı olan bu bölgə Azərbaycan ədəbiyyat və mədəniyyət tarixinə Aşıq Alı, Aşıq Ələsgər, Şair Məmməd Hüseyin, Aşıq Əsəd, Aşıq Qurban, Aşıq Niftalı, Aşıq Əziz və digər məşhur ustad saz və söz sənətkarlarını bəxş etmişdir.

Oqtay Eyvaz oğlu Kərimov 1964-cü il martın 21-də Qərbi Azərbaycanın (indiki Ermənistanın) Göyçə mahalının (Krasnose-lo) Ardaniş kəndində zəhmətkeş ailədə anadan olub. Atasını Eyvaz kişi aqronom, anasını Minarə xala isə tütüncü, həm də rayon üzrə deputat olmuşdur. Ailədə 4 uşaq (3 oğlan, 1 qız) olmuşlar. Ardaniş kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra əsgərliyə getmişdir. Uzaq şimalda - Novaya Zemlyada, keçmiş SSRİ SQ-nin hərbi dəniz donanmasında xidmət edib. Hərbi xidmətdə olarkən Ali Partiya məktəbini qiyabi bitirmişdir. Hərbi komandirlərindən valideynlərinə təşəkkür dolu məktublara gəlmiş və dəfələrlə Fəxri fərmanlar almışdır. Həmin vaxtlar ağılına gəlməzdi ki, vətən uğrunda ölməyə hazır olduğu bu ordunun silahından atılan güllənin qurbanına çevriləcək, özü təxsis olunandan sonra doğulduğu kənddə adi həyatını yaşayırdı. Subay idi.

Oqtaygilin ailəsi 1988-ci ilin dekabrında mənfur qonşularımız olan ermənilər tərəfindən dədə-baba yurdundan — Göyçədən qovularaq, didərgin düşürlər. Ataları Tovuzda, iki qardaş isə Bakıya gəlirlər. Valideynləri iki-üç ildən sonra Bakıya pənah getirirlər.

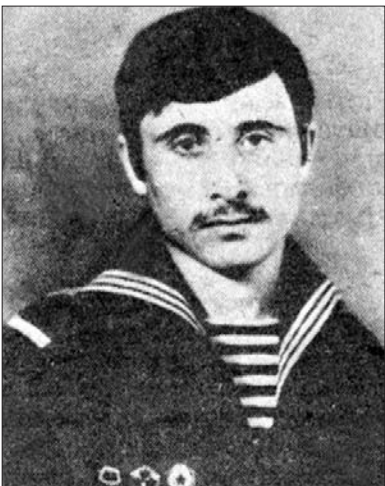
Oqtay çox cəsarətli və həyata nikbin baxışlı insan idi. Erməni dilində səlissə danışdı. Vətəndən qovulduqdan sonra ən təhlükəli dövrdə belə bir neçə dəfə Göyçə gölünün sahilinə getmiş, erməni millətçilərinin törətdiyi vəhşiliklərin şahidi olmuşdur. Oqtaya yolların təhlükəli olduğunu deyəndə: "Ölüm insandan qorxur, biz nədən qorxmalıyıq", deyər cavab verirdi. Ata-baba torpaqlarından azərbaycanlıların didərgin salınması ona yaman təsir etmişdi. O torpaqlara qayıdacaqlarına inanırdı və könüllü olaraq Qarabağın müdafiəsinə getmək istəyən dəstələrin birinə yazılmışdır. O "Vətənin böyüklüyü, ululuğu onun birliyindədir, bu birliyi biz yaşatmalıyıq"-deyərdi. Oqtay 28 nömrəli təmir-tikinti idarəsində briqadir idi. Onlar əvvəl yataqxanada yaşayırlar, sonra isə Altıağacda torpaq alırlar ki, ev tiksinlər. Təəssüf ki, Oqtay bu şad işdən xəbəri olmadı. Kim bilir, nə qədər şirin arzuları vardı. Fəqət... Xalq Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda, ermənilərin Azərbaycandan torpaq qoparmaq planlarına qarşı ayağa qalxanda Vətən həsrəti ilə üreyi yanan Oqtay Azadlıq meydanında mitinqlərdə həvəslə iştirak edirdi. Bu ağır yanvar günlərində o, iş nədir bilmirdi. Harada qaynar yerlər olurdusa, Oqtay orada olurdu. Yanvar ayının 19-da gecə "Gənclik" metrosu tərəfdə stadionun qapılarının yanında böyük bir izdihamlı mitinq var idi. Desantçılar tanklarla stadionun qapılarını qırıb, güllələr atmağa başladılar. İki əsgərlə dolu üç böyük maşında gələrkə camaatı qırmağa başlayırlar. H.Həsəni Oqtay haqqında məqalədə yazır: "O gecə Oqtayla görüşmüş İslam Hümətovan dediklərimdən: "O gecə Oqtayla metronun "Gənclik" stansiyasının yanında rastlaşdım. Hal-həvalə tutduqdan sonra yanımdan uzaqlaşma, bala - dedim. Elə bu vaxt qışqırq qopdu ki, əsgərlər stadiondan çıxıb Xalq Cəbhəsinə tərəf üz tuturlar. Oqtay bir dəstə cavanla irəli getdi... (H.Həsəni

"Əbədiyyətə qovuşan ömür". "Vətən səsi", 1990-cı il, 22 yanvar. 3).

O, əsgərlərin günahsız adamları qırdığını eşidərək, onlara kömək etmək üçün metronun yanına gəlir. Stadionun şimal qapısının yanında əhalinin qırıldığına görə Oqtay dəhşətə gəlir, yaralıları kömək etməyə başlayırlar. Tankların qabağına keçərək, oğlanlarla əl-ələ verib, hərbiçilərin dinc əhalini öldürməsinin qarşısını almaq istəyirlər, lakin onlara da vəhşicəsinə atəş açılır. Oqtay yaralanır, təxminən 3 saat vurduğu yerdə qalır, çoxlu qan itirərək şəhid olur. Qardaşları onu çox axtarırlar, yanvarın 21-də mərkəzi ölüxanadan tapırlar.

Azərbaycanın azadlığı yolunda ilk şəhidlərdən biri də Oqtaydır. El-obası onun ölümündən məyus olsa da, həmişə şəhidliyi ilə öyünürdü. Çünki Oqtayın ölümü adı ölüm yox, şərəfli şəhidlikdir. Atasını Eyvaz kişinin və anasını Minarə xalının oğul itkisi onlara qeriblik itkisini unutturdu. Ancaq onların xalq içində hörmət-izzəti də artdı. Ona görə ki, tərbiyə elədikləri oğul Vətən yolunda ölümün gözünə dik baxmağı bacardı. Təskinlikləri böyük idi. Onlar onu bu ruhda böyütmüşdülər. 26 yaşlı Oqtay Kərimov Şəhidlər Xiyabanında vətənin ilk şəhid nümayəndəsidir. Onun məzarı önündən indiyə qədər milyonlarla insan keçib. İllər, əsrlər keçəcək Oqtayın adı həmişə könüllərdə, tarixin səhifələrində qızıl hərflərlə yazılacaq. 1990-cı il yanvarın 20-də keçmiş SSRİ silahlı qüvvələrinin hərbi təcavüzü zamanı yüksək vətəndaşlıq nümunəsi göstərərək həlak olmuş Oqtaya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 mart 1998-ci il tarixli, 695 sayılı fərnəsinə uyğun "20 Yanvar Şəhidi" fəxri adı verilib. Vətən uğrunda canını fəda edənlər ölmür, onlar gənclərə-yeni nəsillərə şəhidlik nümunələridir.

Rəqibə MƏMMƏDOVA,
Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin İşlər İdarəsinin
Siyasi Sənədlər Arxivinin əməkdaşı.

Azərbaycan xalqının tarixinə qanla yazılmış 20 Yanvar işğalından artıq 29 il keçir. Keçmiş sovet dövlətinin hərbi maşınının həmin gün Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi hərbi təcavüz yaddaşlarda insanlığa qarşı törədilmiş ən ağır cinayətlərdən biri kimi qalacaqdır. Milli azadlıq və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəyə qalxmış dinc əhaliyə silahlı təcavüz nəticəsində yüzlərlə günahsız insan qətlə yetirildi, yaralandı və müqavimətdə itkin düşdü. O dəhşətli günün mənə şahidi olmuşam. 1990-cı il yanvarın 20-də mitinqlərdə iştirak edənlərin, tankların qabağına əliyalın çıxanların ailələri onları axtarırdı. Səhərə yaxın 13 yaşlı qonşumuz Nərimanın vurulduğunu, neçə-neçə nəfərin evə gəlmədiklərini eşitdik. Gənc olmasına baxmayaraq, davranışı və işgüzarlığı ilə həminin hörmətini qazanmış, vətəndən qovulmuş qədim Göyçə mahalının Ardaniş kəndindən olan Oqtay da evlərinə qayıtmamışdı.

Ardaniş Göyçə mahalının şimal-qərbində, Kiçik Qafqaz dağ silsiləsinin ətəyində Göyçə gölünün şimal sahilində, İrəvan-Basarkeçər dəmir yolunun üstündə yerləşən Çəmbək rayonunun böyük və qədim kəndlərindən biridir. Kəndin şərq hissəsindəki zirvədə-Adatəpə ərazisində (Ocağın başında) alban məbədinin qalıqları və alban-oğuz qəbiristanlıqları buranın da qədim türk-oğuz torpaqları olduğunu bir daha sübut

